

Namen, usmeritev in aktivnosti komisije za razvoj turizma v gozdnem prostoru¹

Janez POGAČNIK*

1 UVOD

Turistična zveza Slovenije, Zveza gozdarskih društev Slovenije in Zavod za gozdove Slovenije so 26. oktobra 1995 v Škofji Loki pripravili obsežno posvetovanje na temo Turizem v gozdnem prostoru. Pripravljenih je bilo 17 referatov, ki so objavljeni v knjižni zbirki TURISTIČNA MISEL, št. 3, Lj. 1995. Obsežna obravnava problematike na posvetovanju je med zaključke uvrstila tudi zahtevo, da se imenuje komisija za razvoj turizma v gozdnem prostoru. Komisija je bila konstituirana na prvi seji, 4. marca 1996. Izhodišče in osnova za delo komisije so ugotovitve posvetovanja in letni program Turistične zveze Slovenije, ki sega na to področje problematike. V programu dela komisije so navedena izhodišča, namen, cilj, usmeritve, neposredne aktivnosti in tudi usmeritve za izvajanje programa. Izhodišča, cilj in usmeritve imajo dolgoročni značaj in jih je mogoče uveljaviti postopno, zato jih bom tukaj informativno navedel ter podal kratek pregled dosedanjih aktivnosti komisije, da bomo lahko skupaj ocenili opravljeno delo in dali nove spodbude in usmeritve za skupno delo vseh zainteresiranih v gozdnem prostoru. Hkrati smo v zaključku dodali aktualne naloge za skupno delo v prihodnje.

2 NAMEN, CILJ IN USMERITEV PROGRAMA DELA KOMISIJE

Namen programa dela komisije za turizem v gozdnem prostoru je, da pomaga komisiji pri koordinaciji različnih interesov pri razvoju rekreacije in turizma v gozdnem prostoru, da prispeva k preprečevanju ali omejitvi škodljivih vplivov na naravne potenciale in da prispeva k uveljavitvi večnamenskega, sonaravnega gozdnega gospodarjenja, ki razširja trajnost gozdov na vse funkcije gozdov (kar zahteva tudi razvoj naravi prijaznega turizma). Zato je komisija v program aktivnosti vključila neposredne naloge, s katerimi bi ustrezno pomagala razreševati vprašanja, kot so: kako vključiti gozd in njegove posebnosti ter lepote v turistične namene, kako ga pri tem varovati in kako sodelovati

z ustreznimi strokovnimi službami ter vsemi zainteresiranimi. Cilj programa je zagotoviti uveljavitev sklepov posvetovanja, ki dajejo dolgoročno usmeritev za razvoj turizma v gozdnem prostoru, in spremljanje uresničevanja teh sklepov. Navajamo pomembnejše usmeritve:

- V strategiji razvoja turizma v gozdnem prostoru je treba upoštevati omejitve, varovanja in vzdrževanje gozdnega prostora.
- Turistična dejavnost v gozdnem prostoru mora upoštevati, da se varujejo, vzdržujejo in usklajeno razvijajo ekološke, socialne in proizvodne funkcije gozda.
- Turistično funkcijo je treba skrbno načrtovati in jo glede na različne cilje in publiko ločiti od rekreacijske funkcije.
- Pri razvoju turizma je treba upoštevati tako evropsko ohranjevalno strategijo in podeželje kakor tudi konvencije in druge mednarodne listine, ki jih je ali naj bi jih podpisala naša država.
- Reševanje vprašanj turizma v gozdnem prostoru mora biti interdisciplinarno in mora vključiti vsa ministrstva, raziskovalne, gospodarske in vzgojno-izobraževalne organizacije.
- Pri razvojnih programih turizma in varovanja narave je treba upoštevati možnosti in interese lokalnega prebivalstva.
- Obiskovalce v gozdu in gozdnem prostoru je treba usmerjati in voditi, kar je bolje kot vse prepovedovati in preprečevati.
- Turizem v gozdnem prostoru je treba povezati z oza-veščanjem in izobraževanjem javnosti, kar je obveznost vseh, ki vodijo ali usmerjajo turiste v gozd.
- Različne oblike turizma je mogoče in tudi treba razvijati s sodelovanjem turizma in gozdarstva s sredstvi, ki jih je mogoče zagotoviti s trženjem ali s pomočjo države brez škode za naravne vire.
- Za razvoj turizma v gozdnem prostoru in s tem za razvoj podeželja je treba posvetiti pozornost načrtovanju in vzdrževanju cest v gozdnem prostoru ter režimom njihove uporabe.
- Vse vrste turizma so pomemben vir sredstev in jih je treba namensko vlagati v ohranjanje in razvijanje turistične ali rekreacijske funkcije v gozdnem prostoru.

* mag. J. P., univ. dipl. inž. gozd., Kranj, Kebetova 25, SLO

¹ Prispevek je bil predstavljen na posvetu Možnosti in perspektive razvoja turizma v gozdnem prostoru, 16. 6. 1999 na Mašunu

3 DOSEDANJE IZVAJANJE PROGRAMA DELA KOMISIJE

V obdobju svojega delovanja je komisija sprejela program dela in obravnavala problematiko s sledečih področij:

1. Zaključke posvetovanja na temo Turizem v gozdnem prostoru ki jih je posredovala vsem institucijam, ki lahko prispevajo k razreševanju nakazane problematike. Komisija je tudi pripravila vsebino zaključkov posvetovanja za objavo v glasilih Lipov list in Gozdarski vestnik.

2. Obsežno problematiko o gozdnih učnih poteh v turistični ponudbi je komisija obravnavala na dveh sejah. Iz razprave je zaključila, da je treba ločiti več kategorij, pri do sedaj izdelanih gozdnih učnih poteh in o tem izdelati ustrezen prospekt za turistično ponudbo, predvsem pa v prvi vrsti razgrniti široko paleto problematike z vsemi zainteresiranimi za to področje turistične aktivnosti. V ta namen sta Turistična zveza Slovenije in Zavod za gozdove Slovenije junija 1998 v Korovcih organizirala posvetovanje na temo Gozdne učne poti v turistični ponudbi. Na posvetovanju so bili sprejeti zaključki, ki naj bi jih poskušali uveljavljati, vsako leto pa bi preverjali dosežene rezultate na skupnih srečanjih vseh vzdrževalcev teh poti v Sloveniji.

3. Urejanje okolja v gozdnem prostoru v turistični ponudbi se je obravnavalo na vseh sejah komisije. Članica komisije je na seji komisije predstavila celovit projekt urejanja gozdnega okolja za območje Snežnik. Pripravljeni projekt je že v izvajanju. Komisija je ocenila, da bi načrtno urejanje gozdnega prostora pospešili tako, da bi s projektom seznanili čim več zainteresiranih, ki se vključujejo v razreševanje te problematike, zato je bilo organizirano posvetovanje na Mašunu.

4. Vsako leto program Turistične zveze Slovenije vključuje področja, ki so vezana na delovanje komisije za gozdni prostor. Posamezni člani komisije so se po programu dela udeležili različnih oblik aktivnosti Zveze gozdarskih društev Slovenije in so posredovali mnenje ali stališča komisije.

5. Obravnava in neposredni dogovori z Zavodom za gozdove Slovenije nakazujejo potrebo, interes, možnosti, vsebino in oblike delovanja pri organiziranem skupnem delu na področju turizma v gozdnem prostoru, hkrati pa tudi postavljajo zahtevo, da je treba v ta namen sistemsko zagotoviti sredstva, da bi se lahko preko te ali podobne koordinacije na državni ravni realizirali določeni projekti, ki so vezani na vzdrževanje in razvoj turizma v gozdnem prostoru.

6. Spremljanje ostalih nalog iz programa dela navajamo le s tematiko problemov, ki jih je komisija obravnavala, in sicer:

- o sanaciji in vzdrževanju gozdnega prostora z javnimi deli na turističnih območjih gozdov,
- o raznih oblikah popularizacije gozdov, povezanih z rekreacijskimi aktivnostmi,
- o problematiki popotništva in kolesarjenja v gozdnem prostoru,
- o problematiki divjih odlagališč v gozdovih s posebnim poudarkom na primestnih gozdovih.

Poleg tega komisija podpira regijska gozdarska tekmovanja, povezana s turističnimi programi, in zato je prevzela pobudo, da se tako tekmovanje organizira tudi na državni ravni.

4 USMERITVE V PRIHODNJE

V programu pa je ostala še vrsta nalog, ki bi jih zlasti s sodelovanjem turističnih društev, terenske gozdarske službe Zavoda za gozdove Slovenije, gozdarskih in planinskih društev morali usklajeno izvajati in nadaljevati začeto delo na prej navedenih področjih. To sodelovanje je zlasti aktualno na sledečih področjih:

- pri planiranju in urejanju gozdnega prostora za razvoj turizma ter pri določanju in urejanju rekreacijskih območij;
- v sodelovanju z MOP – Uradom RS za naravno in kulturno dediščino in regionalnimi zavodi RS za naravno in kulturno dediščino naj bi komisija organizirala pripravo predloga o izboru in ovrednotenju tiste naravne in kulturne dediščine v gozdu in gozdnem prostoru (na osnovi inventarja naravne in kulturne dediščine RS), ki je lahko turistična ponudba v najbolj obiskanih turističnih območjih;
- komisija za turizem v gozdnem prostoru naj sodeluje s komisijo za pešpoti in pripravi pobudo za izdelavo pregleda vseh vrst poti v gozdnem prostoru, ki se ali se lahko neposredno ali posredno vključijo v razvoj turizma v gozdnem prostoru;
- komisija naj organizira pripravo idejnega projekta za izdelavo projekta o gozdnih učnih poteh, ki se lahko vključijo v različne oblike turistične ponudbe. V ta namen je potrebno:
 - evidentirati, animirati in anketirati vse interesente,
 - pripraviti vsebinsko zasnovo in finančno konstrukcijo,
 - poiskati finančno podporo;
- komisija naj organizira razgovor:
 - o problematiki kolesarjenja v gozdnem prostoru z vsemi zainteresiranimi,

- o problematiki divjih odlagališč v gozdnem prostoru z vsemi odgovornimi inšpekcijskimi službami za gozd in gozdni prostor (s poudarkom na primestnih gozdovih, mestnem zelenju in na najbolj obiskanih gozdovih v bližini turističnih in rekreacijskih centrov);
- komisija naj pripravi pobudo za osnutek zasnove usmerjenega raziskovalnega projekta o nosilni kapaciteti gozda in gozdnega prostora za razvoj različnih aktivnosti, za razvoj turizma in o tem animira ustrezna ministrstva in raziskovalne institucije;
- na osnovi dosedanjih ugotovitev in sklepov posvetovanj ter na osnovi spremljanja izvajanja teh skle-

pov, naj komisija pripravi predlog za vlado RS, da imenuje koordinacijsko telo, ki bo zagotovilo pogoje za učinkovito realizacijo usmeritev za razvoj gozdu prijaznega turizma po načelih trajnostnega gospodarjenja z naravnimi viri;

- naloga komisije je tudi stalna skrb za obveščanje in osveščanje javnosti o vlogi in pomenu turizma in rekreacije v gozdnem prostoru.

Vse navedeno naj služi boljši medsebojni obveščenosti, naj vzpodbudi aktivno sodelovanje vseh zainteresiranih in prispeva k usklajenemu razvoju turizma v gozdnem prostoru.

Gozdarstvo v času in prostoru

Projekt COST E4 "Forest Reserves Research Network" (Evropska mreža gozdnih rezervatov in raziskav)

Jurij DIACI*

Slovenija že od leta 1996 aktivno sodeluje v mednarodnem raziskovalnem projektu **COST E4**, ki se zaključuje z letošnjim letom. V projektu sodeluje devetnajst evropskih držav. Slovenijo zastopata Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete in Zavod za gozdove Slovenije. Predsednik projekta je dr. Jari Parviainen s Finske.

COST je kratica za "European Cooperation in the Field of Scientific and Technical Research" (evropsko sodelovanje na področju znanstvenih in tehniških raziskav) in pomeni eno najstarejših oblik sodelovanja v Evropi. Začelo se je že leta 1971, ko se je za sodelovanje odločilo devetnajst držav. Znanstveno-tehnično sodelovanje v okviru COST temelji na prostovoljni osnovi in je odvisno od financiranja sodelujočih držav. Evropska unija zagotavlja le sredstva za poslovnega tajnika različnih akcij in sredstva za potovanja, krije stroške vabljenih predavateljev ter nudi štipendije za krajša študijska izpopolnjevanja.

V okviru administracije COST v Bruslju je tudi Tehniški komite za gozdove in gozdne proizvode. Gozdarstvo postaja vse pomembnejše v raziskovalnih programih Evropske unije in posredno tudi v akcijah COST (okoljska problematika, trajnostni razvoj, pomen gozdov za rekreacijo, razvoj podeželja itd.). Sem

sodi tudi projekt COST E4 z naslovom Mreža gozdnih rezervatov in raziskav.

Ozadje in cilji projekta:

Prvotni gozdni sestoji v Evropi postajajo vedno redkejši. Le v njih lahko proučujemo nemoten potek naravnih procesov in naravno stopnjo biotske pestrosti. Oboje je pomembno tako z vidika naravovarstva kot tudi z vidika gospodarjenja z gozdovi. Gozdni rezervati so namreč referenčni (primerjalni) objekti za preverjanje uspešnosti sonaravnega gospodarjenja z gozdovi. Mednarodne aktivnosti in politični forumi - npr. The Earth Summit v Rio de Janeiru leta 1992, Ministrska konferenca o varovanju gozdov v Evropi v Strassbourgu leta 1990 in v Helsinkih leta 1993 ter proces, ki je sledil v Helsinkih med letoma 1994 in 1997, namenjen razvoju kazalcev trajnostnega gospodarjenja z gozdom - poudarjajo ta dejstva.

Cilj projekta je ustvariti evropsko mrežo gozdnih rezervatov z namenom: 1) povezovanja raziskovalnih skupin in tekočih raziskav, 2) omogočanja dostopnosti rezultatov preteklih raziskav, 3) poenotenja raziskovalne metodologije in 4) organiziranja skupne banke podatkov o gozdnih rezervatih in raziskavah.

Najpomembnejše naloge projekta so:

- zbirati in analizirati vse dostopne podatke o gozdnih rezervatih in tekočih raziskavah,

* doc. dr. J. D., univ. dipl. inž. gozd., BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Večna pot 83, 1000 Ljubljana, SLO